

Програма і Устрій
Організації Українських Націоналістів

НАКЛАДОМ ОУН

1 9 5 5

Програма і Устрій Організації Українських Націоналістів

**затверджені Четвертим Великим Збором
Українських Націоналістів
в місяці серпні 1955 р.**

НАКЛАДОМ ОУН

1 9 5 5

П Е Р Е Д М О В А

IV. ВЗУН в силу обставин міг бути скликаний лише за 8 років після III. ВЗУН. За цей проміжок часу відбулось немало важливих подій в міжнародньому житті й у житті українського народу. Але вони не були того роду, щоб могли внести ґрунтовні зміни в основні засади українського націоналізму. Тим не менше IV. ВЗУН мусів переглянути Програму й Устрій ОУН.

Треба було використати досвід українського народу й інших народів, щоб перевірити розв'язки програмових питань. Застановляючись над ними, IV. ВЗУН намагався нав'язати якнайстислише до наявного стану речей в Україні і до становища української національно-державної справи в Советському Союзі та на міжнародньому полі. Програма ОУН може знайти застосування в більшій своїй частині лише на рідних землях, визволених від зверхности Москви аж по знесенні комуністичного режиму, але наше членство, як і сторонні, повинно знати, як ОУН уявляє собі лад у вільній самостійній Українській Державі і за що борються українські націоналісти.

Зміни, пороблені IV. ВЗУН у попередній Програмі ОУН — не є великі. Часом вони зводяться лише до стилізації, яка також повинна бути достосована до способу думання сучасників.

Щодо Устрою ОУН, то запроваджені до нього зміни були диктовані головно вимогами революційної акції на рідних землях і новим станом розташування організаційних кадрів по різних країнах всього світу.

Це були ті міркування, якими кермувались учасники IV. ВЗУН при перегляді і схвалюванні нової редакції Програми й Устрою ОУН.

В Резолюціях IV. ВЗУН дано настанову для розв'язування найактуальніших питань поточного моменту. До них долучено Деклярацію Проводу Українських Націоналістів, Звернення Голови ПУН до націоналістичного активу в Україні й Апелъ Президії IV. ВЗУН до вільного світу, як приклади практичного застосування настанов IV. ВЗУН в ділянках визвольної боротьби й політики.

Ось цих кілька слів передмови має допомогти читачеві зорієнтуватись в сучасних позиціях ОУН, виложених в цій збірці матеріалів IV. ВЗУН.

Провід Українських Націоналістів

ПРОГРАМА

О Р Г А Н І З А Ц І І УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

**затверджена Четвертим Великим Збором
Українських Націоналістів**

СВІТОГЛЯДОВІ ОСНОВИ

1. Основою людського історичного життя і розвитку є нація. Вона є найвищою формою людської спільноти, що при всій своїй духовій та суспільній складності має один внутрішній зміст, витворений духом рідної землі, спільним пережиттям історичної долі та неупинним стремлінням до удосконалення. Постійний розвиток національних організмів, їх стітввідношення і взаємовідносини становлять основний суттєвий зміст історії людства.

2. Лише власна суверенна держава, яка уможливило тривалу організацію нації, забезпечує їй всебічний органічний розвиток, свободу людини і станів.

3. Упорядкування міжнароднього життя на основі права народів рішати свою долю є передумовою доцільної організації людської спільноти та її дальшого розвитку.

4. Українська історія — це потвердження великої життєвої сили, творчої снаги та постійних змагань українського народу за державне буття.

5. Після державницьких періодів — Київської Держави Руси та Козацької Держави — Українська Національна Револуція розпочала нову державницьку добу історії українського народу. Від 1917 р. український народ став знову до активної боротьби за відбудову Самостійної Соборної Української Держави.

6. Національно-визвольна революція, що в своїй класичній формі починається розриванням духових пут, накладаних на націю окупантом, а завершується всенародньою збройною боротьбою за права нації, являється великим рушійним фактором ставання поневоленого народу.

7. Український націоналізм — це насамперед любов до Батьківщини, піднесена на рівень самопосягати та культу жертвенности, це духово-політичний рух, який у боротьбі за основи і цілі творчого буття черпає свою силу з одвічної природи і традицій української нації.

Український націоналізм формує життя на засадах чинного ідеалізму.

8. Носієм українського націоналізму й реалізатором його завдань є Організація Українських Націоналістів.

РОЗДІЛ І.

ДЕРЖАВНИЙ ЛАД

1. У своїй акції державного будівництва ОУН спирається на державотворчих традиціях української історії, особливо на історичних фактах здійснення Самостійности і Соборности Української Держави в рр. 1917 - 1919. та змагає до привернення суверенности українському народові в його національній державі.

2. Устроєві форми Української Держави розвиваються відповідно до етапів державного будівництва України, цебто національного визволення, державного закріплення і дальшого розвитку.

3. На рішальному етапі визвольної боротьби народ створить сильну владу, яка забезпечить перемогу національної революції і покладе тривалі основи під будівництво держави.

4. Після відновлення державности настане доба внутрішнього закріплення, в часі якої українська влада приступить до розбудови тривалого устрою української держави на засадах народовладности, коли джерелом права і влади буде народ.

5. Солідарна співпраця і співвідповідальність усіх станів народу, об'єднаних у представницьких органах, буде основою влади в державі, що забезпечить народові свободу й мир, законність і справедливість, працю й добробут.

6. Відповідно до родів праці, професій і господарських функцій, всі стани народу об'єднуватимуться у професійно-станових організаціях, які, згідно з адміністративно-територіальним поділом держави, будуть злучені в центральних професійно-станових об'єднаннях.

7. Законодатна влада Української Держави складатиметься з обраних народом представників політичного і професійно-станового життя.

8. На чолі Української Держави стоятиме, вибраний безпосереднім всенароднім голосуванням, Голова Держави. Він покликатиме виконавчу владу, що буде рівночасно відповідальна перед ним і перед законодавчим органом Української Держави.

9. Основою адміністративного устрою Української Держави будуть місцеві самоуправи.

10. Закон оберігатиме свободу сумління, думки, вислову і друку, як також і політичної опозиції в межах обов'язуючого права.

11. Всі українські громадяни користуватимуться однаковими правами і будуть рівні перед законом.

12. Судівництво в Українській Державі буде незалежне.

РОЗДІЛ II.

ЗБРОЙНА ОБОРОНА УКРАЇНИ

1. У вирішальному періоді Національної Революції українська збройна сила визволить Україну від займанців і стане на сторожі суверенності Української Держави.

2. Організація української збройної сили буде поступово розвиватися, відповідно до етапів Української Національної Революції — національного визволення, державного закріплення і дальшого розвитку.

3. На етапі визвольної боротьби підготову народніх мас до збройного змагання, зокрема підготову організаторів і вишкільних провідників, веде військовий осередок Організації Українських Націоналістів у співпраці з іншими військовими осередками.

4. Оборону самостійної Української Держави переберуть регулярні збройні сили України, побудовані на підставі загальної військової повинности.

РОЗДІЛ III.

ДУХОВЕ ЖИТТЯ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЯ

1. В національній культурі, опертій на духовій природі і традиціях, виявляється повнота життя одиниці і сила нації. Національна культура органічно поєднує минуле, сучасне й майбутнє народу в нерозривну цілість.

2. Національна культура стоїть у нерозривній єдності з цілістю життя нації і має бути предметом свідомого плекання й організації.

3. Культурний процес, що впливає зо' свободи творчости, повинен відповідати духовій природі українського народу, його традиціям та вимогам сучасности.

4. Метою виховання й освіти є вирощування активного українського громадянина, здатного до творчої праці, та прищеплювання йому опертих на християнізмі моральних засад здорового родинного і суспільного життя.

5. Виховна система дбатиме про виховання молоді від ранніх літ в молодечих організаціях, не відриваючи дітей від родини, якої роля у вихованні є незаступима.

6. Керування, опіка та догляд над шкільництвом, як засобом національно-державного виховання народу й установами системи виховання, належатимуть державі.

7. В основу шкільництва ляже система національної державної обов'язкової єдиної школи, яка дасть підстави всебічного розвитку української людини.

Навчання в державних школах буде безплатне. Приватні освітні та виховні установи будуть дозволені, але будуть підлягати державній контролі.

8. Держава дбатиме про належне фізичне виховання шкільної та позашкільної молоді та сприятиме фізичній культурі серед громадянства.

9. В цілях створення провідних кадрів суспільства держава допомагатиме кожному талановитому громадянину в здобутті якнайвищої освіти.

10. Держава створить рівночасно установи широкого позашкільного навчання. Особливу увагу звертатиме держава на розвиток тих форм культурно-освітньої діяльності, що служать широким масам: радіо, кіно, телевізія, театр, видавання популярної літератури, народні університети тощо.

РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА

1. Релігія — це велика цінність, що сприяє пізнанню одвічної істини та розвиткові духово-моральних сил людини та народу.

2. Українська Держава визнаватиме свободу віросповідань, однак не будуть допущені релігійні культи,

що виявляють антинаціональні, антидержавні й анти-моральні тенденції.

3. Український державний лад, стоячи на становищі охорони Церкви державою та співпраці між ними, сприятиме розвитку Українських Церков.

4. У школах буде введено навчання релігії.

РОЗДІЛ IV.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Основні засади

1. Соціальний лад в Українській Державі відповідатиме етичним традиціям українського народу і його суспільній структурі та засадам солідаризму, який є запереченням пануючого нині в Україні комунізму.

2. Соціальний лад повинен сприяти найбільшому розвитку духових, суспільних і матеріальних сил та добробутові національної спільноти.

3. Соціальний лад спиратиметься на засаді свободи й гідності людини, на етосі праці, на принципі соціальної справедливості та на співпраці і співвідповідальності всіх верств національної спільноти.

4. Праця це етичний обов'язок людини. Всі громадяни держави мають право на працю та на плоди своєї праці. Держава дбатиме про пільне та затрудування всього населення.

5. Родина, що є підставовою клітиною нації та основним джерелом її моральних, духових і фізичних сил, буде предметом особливої уваги та піклування з боку держави.

ОРГАНІЗАЦІЯ Й ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗДОРОВ'Я

1. Законодавство Української Держави охоронятиме фізичні й духові сили працівника та сприятиме їх розвоєві через відповідні організації й установи.

2. Професійно-станові організації матимуть в державних органах своїх представників і через них впливатимуть на соціальне законодавство. Вони матимуть змогу організувати працівників та боронити їхні інтереси.

3. Кодекс праці, встановлений законодавчим органом, регулюватиме умови праці в усіх галузях господарського життя, забезпечуватиме право персональних та колективних контрактів, встановлятиме вимір платень, визначатиме соціальні й гігієнічні умови праці та регулюватиме процеси виробництва.

4. Винагорода за працю відповідатиме вимогам утримання робітника та його родини, належного виховання його нащадків та вможлиблюватиме користування здобутками духової і матеріальної культури.

5. За основу умов праці буде взято сорокагодинний тиждень праці. Кожен працівник матиме право на щорічну платну відпустку.

6. Продукційні відносини окремих суспільних груп, об'єднаних в професійно-станових організаціях, як також конфлікти між ними, будуть регульовані за участю представників державних органів.

7. Працівники промислових та торговельних підприємств, кооперативного та мішаного характеру, матимуть можливість набувати паї й ставати співвласниками підприємств.

8. Держава встановить єдину організацію соціального забезпечення, заопікується матеріальним утриманням працівників старшого віку, недужими, непрацездатними й інвалідами праці, дбатиме про охорону здоров'я працюючих, охорону матерів, дітей і сиріт.

9. Держава заопікується всіми, що потерпіли в боротьбі за визволення України чи були репресовані окупантами, як також і їхніми родинами.

10. Держава поведе рішучу боротьбу проти соціальних недуг, зробить лікування й користування ліку-

вальними закладами приступним для широких мас суспільства.

РОЗДІЛ V.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ЛАД

Основні засади

1. Нація є повноцінна і незалежна лише тоді, коли вона всебічно розвинена під економічним оглядом.

2. Узгоджуючи наявні соціально-економічні умови в Україні, господарський лад слід будувати на засаді співіснування і співдії приватної, самоуправної і державної власності.

3. Державне законодавство повинно регулювати справедливий і доцільний розподіл матеріальних добр між населенням та забезпечувати можливість розвитку всіх соціально корисних складників національної спільноти.

4. Державне законодавство повинно забезпечити розвій приватної ініціативи та задоволення матеріальних інтересів осіб і груп, як також уможливити доцільне планування продукційного процесу в усенаціональному засязі.

5. Загально-національний інтерес вимагає того, щоб частина засобів виробництва та частина підприємств, особливо в ділянці важкої промисловости, транспорту, зв'язку та фінансово-кредитової системи, залишилась в руках держави.

6. Економічна політика в Українській Державі має повернути кооперації ту роллю, яка відповідає її традиціям та потребам суспільства в Україні.

ЗЕМЕЛЬНА ПОЛІТИКА

1. Українська Держава подбає про відродження і скріплення селянського стану в Україні, як соціальну

основу нації, що забезпечує національний розвиток цілої спільноти.

2. Большевицький колгоспний лад, як примусова система визиску і винищення українського селянства, накинений силою окупантами українському народові та непримиренно ворожий його національним інтересам, буде знесений.

3. Колгоспи, радгоспи та машино-тракторні станції підпадуть ліквідації, а їх землі та живий реманент будуть розділені між трудовими селянськими господарствами. Нерухомий і рухомий реманент колгоспів, радгоспів та машино-тракторних станцій, що не надаватимуться до розподілу, перейдуть у власність сільсько-господарських кооперативів, сільських громад та інших органів самоуправи.

4. Інтересам української нації та її господарській розбудові відповідає існування і розвиток системи середнього трудового селянського господарства.

5. Трудове селянське господарство буде побудоване на основі приватної власності. Вільний продаж і купівля землі будуть регульовані законом з метою унеможливлення надмірного дріблення і скупчення земельних наділів та спекуляції землею.

6. Держава залишить за собою відповідну частину земельного фонду та майна для зорганізування сільсько-господарських шкіл, науково-дослідних інституцій та інших сільсько-господарських установ.

7. Держава підтримуватиме трудове селянське господарство шляхом інтенсифікації його, розбудови всіх родів сільсько-господарської кооперації, широкої організації продукційного кредиту, агрикультурної допомоги і забезпечення його майна та вислїду праці державно-кооперативним страхуванням.

8. Беручи приватно-індивідуальні трудові селянські господарства за основу, держава водночас в переходовий період допускатиме громадську земельну влас-

ність, артіль та інші форми сільського господарства там, де вони будуть бажані, доцільні і корисні.

9. Аграрне перенаселення країни держава регулюватиме шляхом приміщення надвишки селянства в промисловості та інших галузях національної продукції, кермуючись як міркуваннями економічної доцільності, так і загальними інтересами українського народу.

10. Багатства підземні, водні і лісові в Україні належатимуть державі; дрібні лісові й водні об'єкти держава передасть в користування самоуправним установам чи в приватну власність.

11. Посілості і нерухоме майно в містах будуть передані в державну, самоуправну, кооперативну і приватну власність.

12. Особи заслані чи виселені большевиками з України, по своєму повороті, користатимуть при упорядкуванні господарських справ однаковими правами з рештою населення.

ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА

1. Для забезпечення економічної незалежності та всебічного розвитку народнього господарства України держава вестиме політику пляномірної індустріялізації.

2. Українська Держава зверне особливу увагу на ті галузі народнього господарства та на ті географічні райони, які були занедбані московсько-большевицьким режимом.

3. В переходовому етапі господарської відбудови України держава, щоб не допустити до хаосу і параліжу промислової продукції, спиратиметься на систему державних, самоуправних і кооперативних підприємств.

4. Робітники та службовці промислових підприємств братимуть участь, згідно з законом встановлени-

ми нормами, в доходах підприємств, в яких вони працюють.

5. Підприємства легкої обробної та харчової промисловости, що працюють на задоволення широкого попиту населення, будуть розбудовуватись за кооперативною і приватною ініціативою.

6. Основні підприємства, що обслуговують широкі суспільні потреби, як водогони, електривні, місцевий транспорт тощо, будуть власністю самоуправ.

7. Підприємства галузей промисловости, що є підставою для розвитку народнього господарства і потреб національної оборони країни, як копальні вугілля і руди, нафтова промисловість, металургія, основне машинобудівництво, великі електривні, підприємства воєнної промисловости, залізниця, основні роди водного та повітряного транспорту залишаться удержавлені.

8. Завдання державної політики в приватній промисловості полягатиме у забезпеченні повновартісного розвитку українського суспільства шляхом творення стану дрібних промисловців.

9. Щоб піднести добробут сільського населення та підготувати фахових робітників для індустрії, держава сприятиме організації та розвиткові сільсько-господарської промисловости у формах виробничої кооперації.

РЕМІСНИЧА ПОЛІТИКА

1. Ремісничій продукції й ремісничому станові буде забезпечене належне місце у соціально-економічній будові України.

2. Підтримуючи існування індивідуальних ремісничих підприємств, держава дбатиме про організацію і розвиток ремісничої кооперації.

3. Для піднесення добробуту населення, держава підтримуватиме домашній промисл.

ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА

1. Торговельний обмін так на внутрішньому, як на зовнішньому ринках буде розподілений між державою, кооперацією та приватними підприємствами.

2. Держава, щоб уникнути кризи в забезпеченні населення товарами, зіпреться переходно на наявну торговельну систему. Після відповідної підготовки, цю систему пляново заступатимуть державні, кооперативні та приватні підприємства.

3. Держава створить найкращі можливості розвитку для всіх форм торговельної кооперації.

4. Створення стану середніх торговельних підприємців буде одним із важливих завдань соціально-економічної розбудови країни. Виконанню того завдання держава сприятиме фінансовими та іншими заходами.

5. Держава дбатиме про нормальний процес торговельного обміну з іншими країнами та про забезпечення українським продуктам і виробам вигідних умов збуту на зовнішніх ринках. Для оборони інтересів народного господарства назовні вживатимуться в разі потреби охоронні та сприяючі заходи.

6. Держава дбатиме про розвиток банківництва на кооперативних засадах в усіх галузях господарського життя.

ФІНАНSOVA ПОЛІТИКА

1. Український Державний Банк буде установою незалежною від впливу закордонного фінансового капіталу та підлягатиме контролі з боку відповідних державних і законодавчих установ.

2. Емісія грошей належатиме виключно до компетенції Українського Державного Банку.

3. Всі роди забезпечення будуть організовані в формах державних, самоуправних і кооперативних установ.

4. Податкова система спиратиметься на засаді єдиного рівномірного безпосереднього і прогресивного податку, при залишенні обмеженої кількості необхідних посередніх податків.

РОЗДІЛ VI.

МІЖНАРОДНЯ ПОЛІТИКА

Основні засади

1. ОУН у своїй концепції міжнародньої політики керується константами історичного життя України, якими вважає: межеве положення України між Заходом і Сходом, пов'язаність її з Заходом, постійну загрозу з боку Москви і ключеву позицію на Сході Європи.

2. ОУН у своїй міжнародній акції відкликається до моментів так морально-політичного характеру — право народів рішати свою долю, як і правно-політичної натури — акти створення і факт існування української держави, а нарешті до силового моменту, що ним є чинні змагання українського народу за своє національне та державне існування.

ВИЗВОЛЬНА І ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

1. Українська міжнародня політика в наявних обставинах є зумовлена станом поневолення України і має характер визвольної політики. Метою її є: домогтися визнання міжнародніми чинниками за українським народом права державного і суверенного народу та здобути для нього поміч у визвольній боротьбі.

2. Українська визвольна політика стоїть на позиціях: доконаного факту національно-державного самовизначення України актами 22 січня 1918 і 1919 рр., заперечення запроваджених в українській державі Московою чужонаціональної влади та колоніального режи-

му і конечности привернення українському народові суверенности.

3. Приналежність УРСР до Організації Об'єднаних Націй визначає Україні рівнорядне місце серед державних народів світу. Це місце, що належить їй по праву, повинно бути збережене для вільної Української Держави.

4. Українська міжнародня політика використовує змаг двох противних таборів — табору вільного світу й табору комуністичної системи — для поборювання московського імперіялізму в усіх його формах та для піднесення ваги України в міжнародньому житттю. Одночасно українська міжнародня політика поборює всі імперіялістичні зазіхання на українські землі з боку західних сусідів України.

5. Українська міжнародня політика дбає про приязні відносини між Україною й народами всього світу, а особливо поневоленими Москвою народами в Європі й Азії, які є природними союзниками українського народу. Вона шукає співпраці на міжнародньому форумі з відповідальними речниками тих народів та сприяє визволенню їх і унезалеженню від Москви.

6. Українська міжнародня політика узгляднеє стан міжнародніх відносин, витворений атомовою зброєю і числитья з тим, що обставини несталого миру є сприятливі для вибуху місцевих воєн, як також для національних революцій.

7. Українська міжнародня політика враховує, що визволення України може статись шляхом Української Національної Революції. Вона дбає про створення на міжнародньому форумі моральних, політичних і матеріальних умов, найбільш догідних для підготовки, переведення та всестороннього використання революційного здвигу в Україні.

8. Спираючись на чинних змаганнях українського народу, українська міжнародня політика змагає до то-

го, щоб визволення України увійшло до програми світового миру чи до цілей війни проти Советів.

9. Вільна Українська Держава в своїй міжнародній політиці шукатиме стислих політичних і військових зв'язків з народами Європи та Близького Сходу, щоб успішно ставити чоло московському імперіялізмові, тримати Москву на віддалі від Чорного моря та облегшити Україні промінювання культурне й економічне на південно-західню Азію.

УСТРІЙ
ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

затверджений Четвертим Великим Збором
Українських Націоналістів

В С Т У П

1. Устрій Організації Українських Націоналістів — це її внутрішній закон.

2. ОУН — це політично-революційна організована форма українського націоналізму, передовий загін українського народу в боротьбі за його національне і соціальне визволення.

3. ОУН — в своїй побудові і своїм духом спирається на історичні традиції українських формацій, що в тягу історії були носіями волі українського народу до самостійного життя.

4. ОУН — це спадкоємець і носій духових і збройних змагань українського народу в боротьбі за здобуття і закріплення своєї суверенної і соборної держави.

А. СТРУКТУРА

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

І. Великий Збір Українських Націоналістів

1. Великий Збір Українських Націоналістів є найвищою і законодавчою установою ОУН.

2. Членами ВЗУН є:

а) Голова ПУН,

б) Члени ПУН,

в) Головний Контрольний ОУН і його Заступник,

- г) Генеральний Суддя ОУН і його Заступник,
- г) Референти ПУН,
- д) Делегати націоналістичного активу крайових областей, по одному від області,
- е) Делегати від націоналістичного активу з поза крайових теренів, по одному від терену,
- е) члени ОУН, покликані, у признанні їх окремих заслуг для Батьківщини й УНРуху, Головою ПУН, з власної його ініціативи чи на пропозицію ПУН.

3. В обсяг завдань і компетенцій ВЗУН входять:

- а) Проголошення Голови ПУН, у випадку смерті чи уступлення попереднього Голови ПУН; це проголошення наступає у висліді одноголосного його вибору Великим Збором, а коли одноголосного вибору не досягнуто, у висліді вибору його більшістю не менше трьох четвертих голосів прийвних учасників ВЗУН, стверджених Президією Великого Збору,
- б) Затвердження особового складу ПУН, іменованого Головою ПУН,
- в) Вибір Головного Контрольного ОУН і його Заступника,
- г) Вибір Генерального Судді ОУН і його Заступника,
- г) Вислухання і схвалення:
  - аа) звідомлення Голови ПУН і Членів та Референтів ПУН,
  - бб) звідомлень Головного Контрольного ОУН,
  - вв) звідомлень Генерального Судді ОУН,
- д) Визначення ідеологічних засад ОУН та затвердження змін і доповнень Програми ОУН,
- е) Затвердження змін та доповнень Устрою ОУН і прийняття засад стратегії ОУН,
- е) Затвердження змін і доповнень Правильника Головної Контролі ОУН,

ж) Затвердження змін і доповнень Судового Правильника ОУН,

з) Затвердження змін і доповнень Правильника ВЗУН,

и) Затвердження змін і доповнень Правильника ПУН.

4. ВЗУН скликає Голова ПУН щочотири роки. У надзвичайних випадках Голова ПУН прискорює речинець скликання ВЗУН з власної ініціативи чи на пропозицію ПУН. Скликання ВЗУН настає щонайменше в шість місяців перед речинцем його відбуття.

Для правосильности ухвал і виборів ВЗУН потрібна звичайна більшість управнених до участі у ВЗУН.

5. Великим Збором проводить обрана ним Президія у складі президента, двох його заступників і двох секретарів.

6. Праці ВЗУН на пленумі й у фахових його комісіях відбуваються на підставі Правильника, затвердженого ВЗУН.

II. Голова Проводу Українських Націоналістів

1. На чолі Українського Націоналістичного Руху й Організації Українських Націоналістів стоїть Голова Проводу Українських Націоналістів.

2. Голова ПУН є найвищим керманичем Українського Націоналістичного Руху, що його творять ОУН і всі світоглядово між собою пов'язані організації в Україні і на чужині.

3. Голову ПУН протолошує ВЗУН на підставі:

а) вказання чи тестаменту попереднього Голови ПУН,

б) своєї власної ініціативи.

Проголошений Голова ПУН складає приречення до рук Президента ВЗУН на Великому Зборі Українських Націоналістів.

4. За свою діяльність і рішення Голова ПУН відповідає перед Нацією і ВЗУН.

5. Голова ПУН скликає ВЗУН.

6. Голова ПУН іменує і, в разі потреби, звільнює членів ПУН, подаючи іменування до затвердження ВЗУН.

7. Голова ПУН іменує і звільнює референтів ПУН з-поміж членів ПУН, а в разі потреби і з-поза членів ПУН.

8. Голова ПУН іменує і звільнює Крайового Провідника ОУН.

9. На пропозицію Крайового чи Організаційного Референта ПУН, Голова ПУН іменує обласних і теренових провідників ОУН, а в разі потреби звільнює їх з власної ініціативи або на пропозицію Крайового чи Організаційного Референта ПУН.

10. Голова ПУН іменує присяжних членів ОУН з власної ініціативи чи на пропозицію ПУН.

11. Голові ПУН прислуговує право уласкавлювати від найвищих присудів судових установ ОУН.

12. Голова ПУН визначає з-поміж членів ПУН свого заступника, подаючи це до загального відома.

13. Голова ПУН вказує свого наслідника на випадок своєї смерті чи уступлення, подаючи це усно до відома Ген. Судді, Головному Контрольному й Заступникові Голови ПУН або письмовим тестаментом.

14. На випадок смерті або уступлення Голови ПУН, його заступник, а у випадку смерті заступника чи наявної його неможливості, найстарший віком член ПУН перебирає негайно керму ОУН, з усіма належними Голові ПУН прерогативами влади й з обов'язком скликати ВЗУН до шести місяців для проголошення вибраного Великим Збором Голови ПУН, де першим кандидатом на цей пост являється вказаний Головою ПУН його наслідник.

Ш. Провід Українських Націоналістів

1. Провід Українських Націоналістів є виконавчою установою Великого Збору Українських Націоналістів

і через це керманичем дії УНРуху й ОУН.

2. Членів ПУН, іменованих Головою ПУН, затверджує ВЗУН.

3. Члени й Референти ПУН відповідають на час тривання свого мандату за свою діяльність перед Головою ПУН, який в разі потреби їх звільнює.

Члени й Референти ПУН складають обов'язуюче для них в їх праці приречення до рук Голови ПУН.

4. Кількісний склад ПУН визначає Голова ПУН, відповідно до потреби й доцільності.

5. Розподіл й означення функцій окремих членів та референтів ПУН нормуються окремими рішеннями Голови ПУН, згідно з Правильником ПУН, затвердженим на ВЗУН.

6. Доручення Членів і Референтів ПУН, видані ними на підставі приділених їм Головою ПУН компетенцій, обов'язують підлеглі керівні органи і членство ОУН.

7. Постанови ПУН, щоб стати правосильними, вимагають затвердження Головою ПУН.

8. Члени й Референти ПУН предкладають кожному ВЗУН звідомлення з ділянки своєї праці в ПУН.

9. Право участі, з дорадчим голосом, в засіданнях ПУН мають Головний Контрольний ОУН або його Заступник і Генеральний Суддя ОУН або його Заступник.

IV. Малий Збір Українських Націоналістів

1. Малий Збір Українських Націоналістів становлять:

а) Голова Проводу Українських Націоналістів,

б) Заступник Голови ПУН,

в) Крайовий Провідник ОУН,

г) Головний Контрольний ОУН і його Заступник,

г) Генеральний Суддя ОУН і його Заступник,

д) три особи з-поза ПУН, запропоновані Го-

ловою ПУН і вибрані Великим Збором Українських Націоналістів.

2. Малому Зборові Українських Націоналістів належить вміжчасі між одним і другим Великим Збором повнота завдань і компетенцій ВЗУН, за виїмком передбачених цим устроєм його компетенцій в розділі А. І. т. 3, «а», «д» і «е».

Всі постанови, видані МЗУН, якщо вони входять в компетенцію ВЗУН, підлягають затвердженню на найближчому Великому Зборі УН. Для правосильности тих постанов, вміжчасі між двома ВЗУН, потрібне затвердження їх Головою Малого Збору УН, яким є Голова ПУН.

3. Для важности ухвал Малого Збору УН потрібна присутність більшости його членів. Ухвали МЗУН приймаються одноголосно, у випадку ж неодносторонности більшістю трьох четвертих голосів приєднаних членів Малого Збору Українських Націоналістів.

V. Побудова ОУН в Україні і на чужині.

1. Український Націоналістичний Рух виявляється діяльністю ОУН і світоглядом споріднених організацій так на рідних землях, як і поза ними.

2. Найвищими територіяльно-організаційними одиницями на рідних землях є області, а на еміграції терени, що відповідають територіям держав, в яких є українське поселення.

3. Діяльністю ОУН в областях і теренах керують обласні і теренові провідництва, з обласними і тереновими провідниками на чолі.

4. Дорадчими органами для обласних і теренових провідників є обласні і теренові конференції, скликувані обласними і тереновими провідниками принайменше раз у рік. До компетенції обласних і теренових конференцій належить вибір делегата на ВЗУН, в разі скликання Великого Збору.

5. Обласні та теренові провідники підлягають Крайовому чи Організаційному Референтові ПУН.

6. Обласних і теренових провідників іменує Голова ПУН на пропозицію Крайового чи Організаційного Референта ПУН.

7. У виїняткових обставинах, зокрема в часі неприявности Голови ПУН на рідних землях, Голова ПУН, якщо знайде потреба, призначає Крайового Провідника ОУН, підпорядковуючи йому всі крайові області чи їх частину для керування діяльністю ОУН в цих областях чи в цілому краю.

Крайовий Провідник ОУН є членом ПУН і, як намісник Голови ПУН на рідних землях, за свою діяльність відповідає перед Головою ПУН.

8. Обласні і теренові провідники у своїй діяльності і кермі підлеглими їм клітинами керуються правильником, виданим Проводом УН і затвердженням Головою ПУН.

VI. Членство Організації Українських Націоналістів

1. Членом Організації Українських Націоналістів може стати по скінченні 18 році життя кожна українка й кожен українець, що:

а) понад усе ставить добро і славу української нації та визнає ідеологію і програму ОУН,

б) має високі особисті моральні і громадські прикмети та готовий виконувати сумлінно доручені йому обов'язки, підпорядковуючись владі ОУН.

2. Обов'язки члена ОУН:

а) постійно працювати над скріпленням своїх духових прикмет, особистої культури, загальної і політичної освіти та фізичної справності;

б) зміцнювати своїм зразковим життям і діяльністю авторитет ОУН серед української суспільності і здобувати для ОУН роллю провід-

ного чинника в українському громадському і політичному житті;

в) бути вірним ОУН, зберігати організаційні таємниці і безоглядно коритися наказам організаційної влади.

3. Права члена ОУН:

а) права члена ОУН стоять у прямому відношенні до його обов'язків і відповідальности;

б) перед членом ОУН, незалежно від його звання і походження стоїть відкритий шлях до найвищих керівних постів у ієрархії ОУН, коли він цього гідний і має потрібні для цього особисті прикмети;

в) член ОУН має завжди право організаційним шляхом вносити пропозиції, звернені на поліпшення праці ОУН;

г) член ОУН у випадках покарання має право відклику організаційним шляхом навіть до найвищих компетентних органів ОУН.

4. Кандидатами в члени ОУН є українки й українці, старші за 18 років, що зложать письмову заяву-бажання стати членами ОУН.

Час кандидатства триває шість місяців для виявлення особистих прикмет й ідеологічного та політичного підготовлення кандидата.

Час кандидатства в окремих випадках може бути скорочений чи продовжений компетентними чинниками ОУН.

5. Члени ОУН поділяються на:

а) дійсних членів,

б) присяжних членів.

6. Дійсними членами ОУН можуть стати українки й українці, що скінчили 18-ий рік життя та:

а) пройшли кандидатський чи юнацький стаж і виявляють ідеологічну та практичну підготованість до праці в ОУН;

б) є визнані за гідних бути членами ОУН по-

рукою двох дійсних членів ОУН й ухвалою компетентних чинників ОУН;

в) зложили обов'язуюче в ОУН приречення дійсного члена ОУН перед уповноваженим вищих чинників ОУН.

7. Вихід дійсного члена з рядів ОУН може наступити:

а) на його власне бажання, але за згодою компетентних чинників ОУН;

б) шляхом звільнення компетентними органами ОУН у випадках наявної непридатності дійсного члена до праці в твердих революційних умовах;

в) шляхом виключення на підставі правосильного засуду судових установ ОУН.

8. Після виходу з ОУН колишній її член обов'язаний зберігати й надалі організаційні таємниці й ухилятися від усяких акцій, що поборюють ОУН. На випадок зламання цього зобов'язання, ОУН застерігає за собою право санкцій супроти колишнього її члена.

9. Присяжними членами можуть стати дійсні члени ОУН, які на це високе відзначення в ОУН заслужили:

а) своїми особистими, окремими, прикметами та заслугами перед ОУН, якщо вони закінчили 25 років життя та були не менше п'ять років дійсними членами ОУН;

б) за виїмкові заслуги у визвольній боротьбі українського народу й за виїмкові заслуги перед ОУН без огляду на вік і членський стаж.

10. Номінацію присяжних членів ОУН переводить Голова ПУН з власної ініціативи або на пропозицію ПУН.

11. Заприсяження присяжного члена ОУН є урочистим актом, який переводить Голова ПУН або його Заступник, згідно з устійненим церемоніялом, при якому то акті іменованій присяжний член складає обов'язуючу для присяжних членів ОУН присягу.

12. звільнити від присяги присяжного члена ОУН може у виїмкових випадках, на підставі переведеного окремою комісією процесу, тільки Голова ПУН.

VII. Формациї Націоналістичної Молоді

1. В цілях ідейного націоналістично-державницького виховання української молоді існує при ОУН формація Юнацтва ОУН.

2. Юнацтвом ОУН є українська молодь, юначки й юнаки від 15-го до 18-го закінченого року життя, які по складенні юнацького приречення проходять націоналістичний вишкіл і підготову до політично-революційної праці, щоб могли стати надійними членами ОУН, по щонайменше однорічним вишколі і підготові.

Б. КОНТРОЛЯ

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

1. Контрольними установами ОУН кермує Головний Контрольний ОУН.

2. Цими контрольними установами ОУН є:

а) Головна Контроля ОУН,

б) Експозитури Головної Контролі ОУН.

3. Структуру, склад і компетенції цих контрольних установ окреслює Правильник Головної Контролі, затверджений ВЗУН.

4. Головна Контроля й її Експозитури в своїй діяльності незалежні від інших органів ОУН.

5. Завданням Головної Контролі є перевіряти всю діяльність ОУН, не обмежуючись тільки до господарської ділянки.

6. Головний Контрольний подає висліди контролі з усієї діяльності ОУН періодично до відома Голові ПУН та складає з них звіт перед ВЗУН.

7. Головний Контрольний не може сполучати свого поста з веденням інших постійних функцій в ОУН.

8. Головний Контрольний складає приречення до рук Голови ПУН на Великому Зборі, який його на той пост вибрав.

9. Головний Контрольний або його Заступник мають право брати участь в засіданнях ПУН.

10. Головний Контрольний та його Заступник є членами Малого Збору Українських Націоналістів.

В. СУДІВНИЦТВО

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

1. Судовими установами кермує Генеральний Суддя ОУН.

2. Судовими установами ОУН є:

а) Суди ОУН,

б) Революційний Трибунал ОУН.

3. Структуру, склад і компетенцію судових установ ОУН, порядок процесуального поступовання і виконання присудів окреслює Судовий Правильник ОУН, затверджений ВЗУН.

4. Судівництво ОУН спирається на засаді незалежності своєї дії від інших органів ОУН.

5. Судівництво ОУН побудоване на тому принципі, що санкція мусить відігравати насамперед виховну роль; карний характер санкції виступає щойно тоді, коли судова установа ОУН розглядає справу з навмисним злочином.

6. Завданням судівництва ОУН є стояти на сторожі правосуддя в рядах ОУН і нести відсіч усім проявам, від яких ідуть загрози для ОУН в її відпорності супроти ворогів та в її боездатності і працездатності на службі Батьківщині.

7. Генеральний Суддя не може сполучати свого поста з веденням інших постійних функцій в ОУН.

8. Генеральний Суддя подає висліди своєї праці періодично до відома Голові ПУН та складає з них звіт перед ВЗУН.

9. Генеральний Суддя складає приречення до рук Голови ПУН на Великому Зборі, який його на той пост вибрав.

10. Генеральний Суддя та його Заступник мають право брати участь в засіданнях ПУН.

11. Генеральний Суддя та його Заступник є членами Малого Збору Українських Націоналістів.

РЕЗОЛЮЦІЇ

**схвалені Четвертим Великим Збором
Українських Націоналістів**

І. ДУХОВЕ ЖИТТЯ

1. IV. ВЗУН стверджує, що між роками 1947 - 55. українська націоналістична ідеологія, йдучи шляхами дальшого поглиблення й розбудови, відіграла велику роль в організації українського духового життя й раз-у-раз виявляла свій благотворний вплив на українську політичну практику через ОУН і сестринні організації, що нестихно керуються засадами українського націоналізму.

2. IV. ВЗУН затверджує тези Ідеологічної Конференції ОУН з 1948 р. й закликає до дальшої поживавленої праці в ідеологічній і культурній ділянках, за напрямними, що їх визначила згадана Ідеологічна Конференція.

ІІ. ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

1. Провід Українських Націоналістів й Організація Українських Націоналістів керуються в своїй внутрішній політиці засадами національно-державної рації.

2. При цьому ПУН спрямовує свою внутрішню політику на скріплення Організації Українських Націоналістів, як хребта і стрижня Українського Націоналістичного Руху, який є запорукою успішного розгортання визвольних змагань за повернення суверенности Українській Соборній Державі.

3. IV. ВЗУН відмічує заходи ПУН, пороблені ним в дусі вирішень III. ВЗУН у напрямі загальної консолі-

дації, зокрема схвалюючи звернення Голови ПУН і Проводу Українських Націоналістів з нагоди XXV-ліття ОУН щодо привернення єдності Українському Націоналістичному Рухові.

4. Для скріплення й розбудови Українського Націоналістичного Руху та визвольних змагань, ПУН у своїй внутрішній політиці змірятиме до привернення єдності Націоналістичному Рухові у формі, яку уважатиме найдоцільнішою.

5. В загальнонаціональній внутрішній політиці ПУН, виходячи з засади власних сил народу, поробить всі заходи, щоб вдержати консолідацію в Державному Центрі з Українською Національною Радою на чолі під умовою збереження нею національно-державної рації, яка у змістовлюється у визвольних змаганнях за привернення суверенності Українській Соборній Державі.

6. Вдержуючи консолідацію в Державному Центрі, ПУН поробить всі заходи для завершення тієї консолідації включенням до Української Національної Ради тих політичних партій і середовищ, які сьогодні стоять ще поза нею, хоч мають всі дані належати до Української Національної Ради.

7. Якщо політика УНРади не буде відповідати національно-державній рації, або якщо на перешкоді завершенню консолідації стоятиме структура УНРади, тоді ПУН повинен шукати таких форм концентрації національних сил, які найкраще відповідали б вимогам української національно-державної рації.

8. Заки прийде до всенациональної концентрації сил, ПУН поробить всі заходи для відновлення Народ політичних угруповань, започаткованих 25. червня 1952 р., щоб тим шляхом вдержати внутрішнє порозуміння щодо правопорядку серед української еміграції і щодо спільних виступів у міжнародній визвольній політиці.

III. СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ДІЛЯНКА

1. ПУН допоможе всім громадським організаціям і установам, які стоять на позиціях організованого українського націоналізму, в їх розбудові й закріпленні на їхніх теренах.

2. IV. ВЗУН стверджує потребу співпраці й координації дій у суспільно-громадській діяльності на всіх теренах і доручає ПУН устійнити форми відповідні для кожного терену.

3. IV. ВЗУН відмічує почесну роллю української жінки у вирощуванні нових поколінь на повновартних членів Нації, з чого випливає історична відповідальність українського націоналістичного жіноцтва.

4. IV. ВЗУН звертає увагу на потребу поглиблення духового зв'язку націоналістичного жіноцтва на еміграції з українським жіноцвом на Рідних Землях і заохочує українських націоналісток до вивчення проблем і стану української жінки в УРСР.

IV. ДІЛЯНКА МОЛОДІ

1. IV. ВЗУН стверджує, що українська молодь завжди стояла в авангарді боротьби за державну незалежність України, виявляла й виявляє незрівняний героїзм у боротьбі з окупантами нашої Батьківщини.

2. IV. ВЗУН відмічує, що головний масив української націоналістичної молоді залишився в Україні, де за відданість визвольній ідеї і за революційно-подпільні дії є постійно наражений на удари з боку московсько-більшевицького окупанта.

Тій молоді IV. ВЗУН висловлює свій подив і признання за її видержливість на стійках Української Національної Революції.

3. В наслідок національного гнету та соціально-економічної системи большевицького окупанта скріплюється серед української молоді і студентства дух резистансу.

4. Молодь в Україні, зокрема та її частина, що силою обставин перебуває в комсомолі, але не діє на шкоду українському народові, визволившись з-під впливу комуністичної системи виховання, стане кадром в будові та закріпленні Української Держави.

5. Почерез свою дію і засоби виховання ОУН підносить рівень національної свідомости серед української молоді в Краю і на чужині, виховуючи її в патріотичному і націоналістично-державницькому дусі.

6. Молодь, що народилася і виростає на чужині, становить помітну підпору Воюючій Україні. В лавах сестринних націоналістичних організацій стоїть вона пліч-о-пліч з ОУН в її боротьбі, хоч і захоче свої питоменності й обов'язки супроти країн свого народження.

7. Своєю працею і діями українська націоналістична молодь і студентство будуть змагати до єдності української молоді різних політичних середовищ на чужині, які стоять на позиціях державної суверенности України.

V. КРАЙОВА ДІЛЯНКА

1. IV. ВЗУН клонить голови перед світлою пам'яттю Тих, що впали на стійках у боротьбі за волю України й висловлює співчуття стражданням і горю тих, що по Них залишились, та свою глибоку пошану Друзям-інвалідам.

2. IV. ВЗУН стверджує, що боротьба українського народу в усіх її формах і відгалуженнях являється головним чинником визвольної політики Організації Українських Націоналістів.

3. IV. ВЗУН стверджує незмінність одвічних імперіалістичних стремлень Кремля всіма доступними засобами втримати Україну в існуючій політичній і соціально-економічній системі, проти чого український народ бореться всіма своїми силами.

4. Сучасний стан на рідних землях і нові тенденції

міжнародного життя, що узмістовлюються в концепції коекзистенції, вимагають від українства всенаціональної концентрації сил і нових методів боротьби в Україні і поза її межами.

VI. ВІЙСЬКОВА ДІЛЯНКА

1. IV. ВЗУН стверджує, що єдиним шляхом для повернення суверенності Українській Соборній Державі є боротьба всього українського народу, а зокрема його збройних сил.

2. Для успішного завершення визвольної боротьби потрібне мобілізування всіх українських військових кадрів без огляду на те, з якої вони армії походять. Для переведення цього завдання ПУН подбає про створення Українського Військового Центру на всеукраїнській базі, забезпечуючи необхідні для цього передумови.

3. IV. ВЗУН доручає Проводові ОУН докласти всіх старань для використання всіх можливостей вишколу українських військових фахівців.

4. IV. Великий Збір Українських Націоналістів апелює до всіх українців, колишніх вояків, щоб вони в ім'я грядучих завдань супроти Батьківщини створили суцільний вояцький фронт.

VII. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

1. У взаємовідносинах між вільним світом і комуністичним бльоком відбуваються нові процеси, що починають викристалізовуватись в концепції коекзистенції двох ворожих собі світів.

2. Поскільки ця концепція набирає форм практичної політики, вона являється великою загрозою для вільного світу взагалі, а для визвольної боротьби України й інших Москвою поневолених народів зокрема. Така концепція демобілізує сили вільного світу, а рівночасно зміцнює позиції московсько-більшевицького імперіялізму.

3. В обличчі такої політичної дійсності поневолені Москвою народи повинні в своїй визвольній боротьбі

змагати до створення спільного політично-революційного фронту. Предметом співпраці українських керівних центрів з центрами поневолених народів є координація революційної дії в їх країнах та політичної акції на міжнародньому форумі.

4. Українська міжнародня політика повинна докласти всіх зусиль, щоб протидіяти московсько-більшевицьким та іншим акціям, які діють з метою приспання чуйности вільного світу та на шкоду українським інтересам.

5. Американська політика щодо народів ССРСР стоїть під знаком засади самоозначення народів, але не займає становища до їх самостійности в майбутньому. Цю позицію під назвою «непередрешенства» використовує російська еміграція через американські «приватні кола», щоб гальмувати українську визвольну політику. Українці рішуче відкидають «непередрешенство» для себе та домагаються чинної піддержки визвольним змаганням українського народу, розкриваючи затії російських імперіялістів та їхніх союзників.

6. Українська міжнародня політика повинна в своїй акції наголошувати факт приналежности України до Організації Об'єднаних Націй та підкреслювати, що упорядкування міжнародніх відносин й осягнення справжнього замирення у світі не є можливі без визволення поневолених народів, а головню без віднови суверенности України.

7. Нав'язуючись до еволюції міжнародніх відносин, зумовлених об'єктивними обставинами взаємозалежности між народами та вимогами їх відборонности, українська міжнародня політика підготовляє організування регіональних бльоків Східньої Європи з участю України та включення їх в більші міждержавні об'єднання.

8. Для успішности української акції на міжнародньому форумі, необхідно, щоб вона провадилась узгіднено, спільними політичними і революційними силами.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

ПРОВОРУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

З НАГОДИ ІV. ВЗУН

В році 1954. сповнилося XXV літ існування й діяльності Організації Українських Націоналістів.

Відповідаючи вимогам часу та організаційним потребам, ПУН рішив цього року скликати черговий Великий Збір Українських Націоналістів. Ця найвища установа Націоналістичного Руху зібралась в одному з міст Західньої Європи в днях 7. - 14. серпня 1955 р. і перевела свою працю згідно з устроєм ОУН.

ІV. ВЗУН застановився над питаннями Програми та Устрою Українських Націоналістів, виробленими попереднім Великим Збором. В своїх постановах він уточнив та розвинув деякі програмові точки, зберігаючи в основному позиції українського націоналізму, як вони були устійнені на основі досвіду передвоєнних часів та останньої світової війни. ІV. ВЗУН переглянув також Устрій ОУН, припасовуючи його до сучасного стану організації на Рідних Землях і на чужині.

Водночас з ІV. ВЗУН вийшов Ювілейний Збірник, в якому зроблено перегляд праці в різних ділянках за

час існування ОУН. Пройдений за чверть століття шлях боротьби українських націоналістів між двома війнами, під час та по другій світовій війні, встелений великими жертвами і скроплений кров'ю членів Організації. IV. ВЗУН ствердив, що ті жертви і та кров не пішли намарне. В значній мірі, завдяки їм, українська нація здобула серед народів світу місце державної нації. Однак Україна ще й дотепер не стала вільною та вимагає від нас дальших трудів і дальших жертв.

Приглядаючись сучасній ситуації та шукаючи шляхів на майбутнє, IV. ВЗУН зробив перелік сил ОУН та всього Націоналістичного Руху. Він ствердив, що основні кадри Організації і Руху в Новім та в Старім Світі залишилися вірні позиціям, освяченим кров'ю Вождя-Основоположника ОУН полк. Євгена Коновальця та його співробітників. До тих кадрів за останні десятиліття прибули нові, які за час від III. ВЗУН вросли в Організацію, збагативши її знаннями та досвідом, набутим на Рідних Землях перед і під час останньої війни.

На жаль, на деяких відтинках Націоналістичного Руху дроблення сил, що почалось в 1940 р., не припинилось і відбувається далі, йдучи різними шляхами. Такий стан речей накладає на ОУН ще більшу відповідальність за вдержання основних ідеологічних та політичних підстав українського націоналізму. А також він каже провідним людям подбати про вирівнювання взаємовідносин між націоналістами з метою віднови єдності Націоналістичного Руху.

Від часу Третього ВЗУН в українськiм житті відбулись немалі зміни.

Боротьба проти московсько-більшевицького наїздника на Рідних Землях перейшла під тиском обставин від методів збройного змагу силами Української Повстанчої Армії до методів революційного підпілля. Глибші соціально-політичні процеси розточують поволі, але

постійно, чужинецький режим і владу в Україні та змушують Совети робити уступки українському народові, ба — навіть запобігати перед ним. Однак ворог ще далеко від того, щоб відмовитись від насилування волі українського народу та від панування над ним. IV. ВЗУН ствердив, що шлях Національної Революції, переведеної в догідних умовах, власними силами народу, є найпевнішим шляхом до визволення України від московського ярма та від большевицького режиму.

Українська політична еміграція зробила від III. ВЗУН значний крок у напрямі концентрації сил, реорганізувавши в 1948 р. Державний Центр і створивши Українську Національну Раду, а також виступаючи у відповідні моменти спільним фронтом в імені Народи всіх політичних угруповань. Однак процес консолідації не лише не є завершений, але від деякого часу він є у відступі. А тому питання концентрації сил у тривалій формі спільного фронту є далі актуальне. ОУН, перебуваючи в складі УНРади та беручи участь в Народах, прикладатиме всіх старань, щоб, йдучи за постановами IV. ВЗУН, сприяти злуці в одній лаві всіх живих, органічних і творчих українських сил. Високо розцінюючи вклад заокеанської еміграції в справу визволення України, ОУН шукатиме способів поширення і поглиблення співпраці українців обабіч океану.

IV. ВЗУН розглянувся в сучаснім міжнароднім положенні і ствердив нездорові тенденції деяких політичних чинників вільного світу, що шукають замирення з большевиками і то за всяку ціну. В наслідок нового курсу міжнародньої політики, що зміряє до співжиття двох ворожих, взаємно себе виключаючих світів, від певного часу відбувається взаємопросякання між ними. Постає поважна небезпека приспання чуйности, підпаду відпорности, а відтак внутрішнього розкладу вільного світу. Можливість замирення великих потуг Заходу з большевиками загрожує залишити Україну,

як зрештою й інші поневолені Московою народи, на призволяще в стані уярмлення. Таке замирення відкрило б нові шляхи для большевицької експанзії і в остаточнім рахунку становило б смертельну небезпеку для Заходу.

Серед цих обставин для української еміграції, як також і для революційних сил в Україні, стають нові і ще більше відповідальні завдання. Борючись за свою волю і за своє право, українці повинні боронитись проти моральної демобілізації, а рівночасно боронити непроминущі вартості людської культури, zagrożені отруйним подихом московського большевизму. Нова ситуація, витворена згаданими явищами, накладає на всіх українських патріотів обов'язок зімкнути їх ряди і подвоїти їх зусилля, щоб ставити чоло московській навалі, що готується так воєнними, як і способами облудного миру.

Підсумовуючи виследи IV. ВЗУН, Провід Українських Націоналістів звертається насамперед до націоналістів з закликом — взяти під розвагу наведені моменти та поробити належні висновки щодо свого поступовання в Націоналістичному Русі. В другу чергу Провід звертається до всіх українських патріотів, закликаючи їх приділити увагу нашим спільним завданням і зважити нашу відповідальність за українську політику на внутрішнім і на зовнішнім відтинках. Перед лицем сучасної дійсності в Україні та в міжнароднім житті українці можуть і повинні знайти спільну мову між собою, заки шукати порозуміння з чужинцями. ОУН не потребує відступати від своїх позицій, щоб брати участь у спільнім національнім фронті. Нічого більшого, як взаємного вироуміння на основі вищої національної рації, не вимагає ОУН і від своїх українських політичних партнерів.

Щойно відбутий IV. ВЗУН значно скріплює ОУН. Але сил її ніколи не буде забагато, як на ті завдання,

що перед нею стоять. Тому першим обов'язком члена ОУН є дбати про внутрішню міць, тугість і справність Організації. ПУН закликає провідні і рядові кадри ОУН до дальшої витривалости і напруги всіх сил, необхідних для успішного переведення тих плянів і заходів, що їх диктує сучасний історичний момент.

Постій, серпень 1955.

Провід Українських Націоналістів

ЗВЕРНЕННЯ ГОЛОВИ ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ПОЛКОВНИКА АНДРІЯ МЕЛЬНИКА ДО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО АКТИВУ В УКРАЇНІ

Дорогі Земляки!

Подруги і Друзі!

Українські Націоналісти й Націоналістки!

До вас, розкинутих по широких просторах нашої поневоленої Батьківщини - України, звертаюся я з радісною вісткою про те, що в серпні цього року, в одній із західноєвропейських країн відбувся Четвертий Великий Збір Українських Націоналістів.

З усіх кінців світу з'їхалися Українські Націоналісти на свій Збір, щоб намітити дальші шляхи, чергові завдання у боротьбі проти московського окупанта України. Великий Збір тривав тиждень. У дружній атмосфері єдиної сім'ї точилася глибока дискусія про завдання Українського Націоналістичного Руху й Організації Українських Націоналістів в Україні, про міжнародне становище та його вплив на українську визвольну справу. Вислідом цієї дискусії був ряд постанов так

про дальшу боротьбу з окупантом України, як і про дальшу внутрішню та міжнародню політику.

З особливою увагою обговорювали ми стан революційного підпілля на українських землях. І всі ми були горді і радісно піднесені тими відомостями, що прилинули від вас, тими фактами, які свідчать про незломність українського народу і вас, революціонерів, в боротьбі проти чужого напасника. Протягом наших нарад ми згадували вас, вашу боротьбу, ваш героїзм, і наші думки зміряли до того, як допомогти вам перетривати нинішню важку пору та підготуватися до нових ударів по ворогові.

Аналізуючи міжнародню і радянську дійсність, всі ми вповні свідомі, що перед українським народом і націоналістами ще важка і затяжна боротьба. Але перемога буде за нами. До всенароднього зриву в советському бльоці держав, разом з ним і в Україні, неминуче мусить прийти, сили революції неминуче розгорнуть себе і немає найменших підстав сумніватися в тому, що прийде час, що затріщить московсько-більшевицька імперія і що розсиплеться в порошок, а на її руїнах поруч інших вільних народів постане визволена з нестерпного рабства Україна, будуючи власне життя у власній, ні від кого незалежній державі.

Кріпиться, Подруги і Друзі, та працюйте для цього великого ідеалу. Ми знамо, що дійсність сьогоднішня підпілля — нелегка. Знаємо, що ворог витрачає безмежні засоби на те, щоб задурманити свідомість мільйонів людей. Ми добре бачимо дію нещадного поліційного апарату окупанта. Але ми спокійні за вашу витривалість і в цих найважчих умовах. Віримо, що обережність підкаже кожному з вас, що і як робити в своєму ближчому оточенні, щоб наблизити світлий день української перемоги. Нехай кріпить вас свідомість того, що ви не одинокі; поруч кожного з вас в глибокій сутні підпілля крокують інші, а за вами стоїть українська політична еміграція в єдиному сталому напру-

женні зусиль піднести українську справу на рівень одної з головних політичних проблем майбутньої перебу-
дови світу.

Єднайтеся з революційними силами Московою понево-
лених народів для створення суцільного фронту
проти спільного ворога. Хочу запевнити вас, що Провід
Українських Націоналістів, Організація Українських
Націоналістів і її сестринні організації роблять усе
можливе, щоб спрямувати симпатії вільних народів на
підтримку визвольних стремлень українського народу.
І нехай мужніють ваші сили в свідомості того, що ми
маємо за собою вже значні успіхи на міжнародньому
полі, що коло наших друзів постійно зростає.

Схиляємо голови над могилами тих, що віддано
згинули в боротьбі проти займанця. Глибоким співчут-
тям наділюємо тих, які зазнали каліцтва чи стратили
здоров'я на службі Україні. В майбутніх часах їхня са-
мовідданість знайде вдячне признание в анналах на-
шої історії і народня пам'ять ніколи не забуде про них,
як страдників і героїв.

До всіх же тих, що сьогодні готові продовжувати
бій проти окупанта — наш заклик:

Дійте з найбільшою обережністю, але дійте нев-
пинно. Лише через найближчу інтимну дружбу вклю-
чайте нових неофітів у лоно націоналістичного підпіл-
ля.

Використовуйте кожную нагоду, кожне становище,
щоб діяти на користь трудящого українського народу,
поборюючи паразитну московсько-комуністичну дер-
жаву!

Вияснюйте, де знайдете можливість, що людина
ніколи ще не зазнала таких важких форм визиску, як
у ССРСР!

Розтлумачуйте, кому можна, що нинішній так зв.
розвиток соціалістичних націй є найпідступнішою і
найнахабнішою денаціоналізацією, якої ще світ не
знав, — є вбиванням живого духа нації!

Будіть віру в прийдешнє, в Українську Самостійну Державу, в якій не буде місця ні для визиску людини людиною, ні для національного гноблення, ні для за-тиску вільної думки, в якій український нарід буде свободним господарем по своїй волі.

Вірте в краще майбутнє, яке неминуче прийде. І нехай Господь Бог кріпить ваші сили, вашу волю і пев-ність у перемозі!

С л а в а   У к р а ї н і !

АПЕЛЬ ДО ВІЛЬНОГО СВІТУ

ІV. ВЕЛ. ЗБОРУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Вільний світ знов стоїть перед дилемою: чи ставити чоло московсько-більшевицькій експанзії чи зложити зброю і простягти руку Советам. Ця дилема ставала для західніх потуг десять років тому, в момент закінчення другої світової війни. Конференція в Женеві в липні 1955 р. висунула її знову, започаткувавши нову еру безконечних переговорів з Кремлем.

Мимоволі в пам'яті виринають спогади з 1938 р., коли світ стояв перед наступаючою тиранією Гітлера. Тоді переговори в Мюнхені ніби усунули загрозу війни, але вони викликали хаос, коли сила стала на місце права. І тоді лише маленька Карпатська Україна підняла зброю проти насильника, щоб зайвий раз ствердити право українського народу, поділеного тоді мировими договорами між чотирма державами, на вільне державне існування.

Уступки Гітлерові не врятували світ від війни. І коли вона вибухла, Захід вперше пішов на союз з Советами. Заходові вдалося повалити Гітлера, але довелося віддати половину Європи на поталу Москві. І знов лише Україна не зложила в 1945 р. зброї і силами Української Повстанської Армії ставила спротив советській експанзії на захід. Пізніше та експанзія зверну-

лась і на схід та підпорядкувала Москві Китай. Вільний світ безрадно приглядався переможному походowi большевиків.

Щойно згодом вільний світ став усвідомлювати, що єдиною силою, здібною протиставитись большевизмові, це націоналізм поневолених ним народів. Дарма, що Москва використовує в своїх цілях боротьбу колоніальних народів проти їх метрополій. Разом з тим вона викликає своєю загарбницькою політикою великий спротив у всіх країнах, які потрапить опанувати. Совети свого часу відвернули від себе скомунізовану Югославію, а ще більша реакція проявляється в країнах-сателітах, яким вони накиннули комуністичний режим. Націоналізм починає ставити опір Советам і в Азії, доказом чого — конференція в Бандунгу, де висунено питання советського колоніялізму.

Речником такого непримиренно ворожого Советам націоналізму є Організація Українських Націоналістів, яка діє вже повних 25 років і яка в м. серпні ц. р. відбула в західній Європі свій IV. Світовий Конгрес.

Ідея національного визволення є нині чи не найпопулярнішою ідеєю-підмогою, яка діє в цілому світі. Вона підіймає до власного державного життя народи Азії та Африки. Вона нуртує серед народів Європи за залізною заслоною і являє собою найсильнішу зброю проти Советів. Тож мав рацію президент Айзенгауер, підносячи в Женеві питання звільнення їх від зверхности Москви. Так зв. народні демократії Середньо-Східньої Європи, як і народи Сов. Союзу, перебувають в стані сателітів-невільників. На це не може замикати очі вільний світ, як не може він полишити їх на ласку і неласку Москви, заявляючи своє «дезентересман» щодо їх долі.

Ми свідомі великої небезпеки для людської цивілізації в разі світової тотальної війни. Але ми бачимо, що наша цивілізація загрожена комунізмом не менше як атомною бомбою. Нова тактика Советів не повинна ні-

кого змилити щодо цілей Москви, яка неухильно зміряє до світової гегемонії. Для неї потрібно лише перепочинку, щоб повести з новою силою нові атаки на вільний світ. А тому Совети не збираються розв'язувати свої п'яті колони, ані зносити залізну заслону, ані припиняти холодну війну.

Приспання чуйности, ослаблення відборонности, а також внутрішній розклад — ось що несе вільному світові облудний мир Советів. І власне проти цього хочемо остерегти вільний світ ми, українські націоналісти.

Україна, як і інші поневолені за залізною заслоною народи, боротимуться далі за своє визволення, не зважаючи на пакти коєкзистенції зі західними державами, ані на облудні уступки Советів в формі фіктивної суверенности. Вони боротимуться скрізь, включно аж до таборів примусової праці. Вони певні своєї остаточної перемоги, вони бо знають, що комуністична система засуджена на загибель вже в силу своїх внутрішніх противенств. З тих противенств та з незламної волі народів до свободи виростуть Національні Революції, які вибухнуть солідарно в слушний час. Вони розсадять огнище комуністичної світової революції, що ним є Сов. Союз. І це станеться тим скорше, чим зручнішою і мудрішою буде постава вільного світу супроти Советів.

Отже, в ім'я правди і справедливости, в ім'я великих вартостей нашої культури, в ім'я добра прийдешніх поколінь — ми, українські націоналісти, звертаємось до відповідальних державних мужів і до всього загалу вільного світу з закликом:

уважайте, щоб не дати себе розложити облудними гаслами большевиків,

належно оцінюйте загрози, що їх несе коєкзистенція,

не демобілізуйтесь політично і мілітарно перед советською потужністю,

подайте руку помочі в ході холодної війни понево-

левим Москвою народам за залізною заслоною, які безнастанно і мужньо борються за свою свободу.

Свобода справді — неподільна! Бож щойно визволення народів за залізною заслоною з-лід московського ярма дасть світові гарантію, що він не впаде колись жертвою советської атомної атаки чи світової комуністичної революції.

За Президію

IV. Великого Збору Українських Націоналістів

Генерал Микола Капустянський

Місце постою, серпень 1955 р.

З М І С Т

	ст.
Передмова	3
Програма Організації Українських Націоналістів, затверджена IV. ВЗУН	7
Устрій Організації Українських Націоналістів, затверджений IV. ВЗУН	25
Резолюції, схвалені IV. ВЗУН	39
Деклярація Проводу Українських Націоналістів з нагоди IV. ВЗУН	45
Звернення Голови Проводу Українських Націоналістів, полк. Андрія Мельника, до націоналістичного активу в Україні	51
Апель до вільного світу IV. Великого Збору Українських Націоналістів	55

